

Mirjana
Repanić-
Braun

Kompendij renesansne slikarske baštine u Hrvatskoj

Izložba *Tizian, Tintoretto, Veronese – veliki majstori renesanse*

Galerija Klovićevi dvori, Zagreb

22. studeni 2011. – 22. siječanj 2012.

AUTOR IZLOŽBE Radoslav Tomić

Izložba *Tizian, Tintoretto, Veronese – veliki majstori renesanse*, održana u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu od 22. studenog 2011. do 22. siječnja 2012., predstavila je posjetiteljima važan dio hrvatske likovne baštine, odabrana antologijska slikarska djela venecijanskih majstora nastala između 1440. i 1580. godine. Izložene su bile slike iz crkava, samostana, galerija, muzeja te privatnih zbirki s juga Hrvatske, ali i pojedina djela sačuvana na sjeveru Hrvatske – u Nadbiskupskome dvoru i Strossmayerovoj galeriji starih majstora HAZU u Zagrebu.

S obzirom na provenijenciju, u izložbenoj cjelini razlučeno je nekoliko skupina. Prvom su bile obuhvaćene slike Antonia, Bartolomea i Alvisea Vivarinija, Gentilea Bellinija, Vittorea Carpaccia, Tiziana, Veronesea, Tintoretta, Lorenza Lotta, Francesca Francie i Santi di Tita sačuvane na hrvatskoj obali i priobalju od Poreča do Boke kotorske, kupljene u radionicama talijanskih, a ponajviše mletačkih majstora, naručitelji kojih su bili pripadnici različitih slojeva odobnog društva – plemići, svećenici, pučani i bratovštine. Druga cjelina, slike koje su u tijekom 17. i 18. stoljeća pribavile ugledne osobe poput arhiđakona Bernardina Đorđića u Dubrovniku, kapetana Gašpara Kraljeta u Velom Lošinju i slikara Gaetana Grezlera u Vodnjanu te ih darovale crkvama i zbirkama u Istri, na Kvarneru i u Dalmaciji, djela su Lazzara Bastianija, Bartolomea Vivarinija, G. G. Savolda, Parisa Bordonea i Vincenza Catene. Zasebna su skupina slike koje je u 19. stoljeću kupio Josip Juraj Strossmayer.

Standardno solidnim postavom u Klovićevim dvorima istaknuti su publici najzanimljiviji protagonisti venecijanskog slikarstva Tizian, Tintoretto i Veronese, ali su vlastite prostore dobili i Carpaccio, trojica obitelji Vivarini – Antonio, Bartolomeo i Alvise te braća Crivelli, dok su djela Giovannija i Gentilea Bellinija bila izložena zajedno s radovima njihovih više ili manje znanih sljedbenika, Francesca Girolama da Santa Crocea, Marca Palmezzana i drugih.

Znatiželjniji posjetitelji zasigurno su bili zadovoljni količinom i vrstom informacija na popratnim legendama, u kojima su se uobičajenim, čisto tehničkim podacima pridružila opsežnija tumačenja povijesnomjetničke problematike. Dok za vizualni identitet i grafički dizajn izložbe zasluge pripadaju uvijek inventivnom Igoru Kuduzu, koncepciju izložbe, koju je kustoski vodila Marina Viculin, osmislio je akademik Radoslav Tomić, danas najbolji poznavatelj svih aspekata izložbom predstavljene tematike.

S obzirom na općepoznatu činjenicu da je predanost ljepoti jedno od ključnih obilježja talijanske renesansne kulture te s obzirom na brojne tekstove koje su znanstvenici od Burckhardta nadalje posvetili definiranju renesansnog koncepta ljepote, nije neobično da je upravo taj aspekt ljepote, osim povijesne važnosti, u najavama izložbe bio istaknut kao primarni kriterij odabira izloženih radova.

Premda je sama izložba hvale vrijedan poduhvat, jedna u nizu kulturoloških i likovnih manifestacija održanih u Klovićevim dvorima kojima je omogućeno panoramsko

jednokratno sagledavanje likovne i povijesne građe na jednome mjestu, kao trajni doprinos ipak ostaje njezin katalog s uvodnim tekstom Radoslava Tomića *Majstori talijanske renesanse u Hrvatskoj* i Fossaluzzinom studijom *Bratovština sv. Jurja i Tripuna (Scuola di San Giorgio degli Schiavoni; Scuola di San Giorgio e Trifone)*. U izradi opširnih kataloških jedinica, uz autora izložbe, sudjelovalo je više uglednih povjesničara umjetnosti starije i mlađe generacije: kustosica izložbe Marina Viculin, Ivan Matejčić, Zoraida Demori Staničić, Ljerka Dulibić, Vedrana Gjukic-Bender, Gordana Sobota Matejčić, Tanja Trška Miklošić i Giorgio Fossaluzza, koji je predstavio Bratovštinu sv. Jurja i Tripuna u Veneciji.

Različiti autori kataloških jedinica obilježili su katalog raznolikošću pristupa, pa se pojedine jedinice bave isključivo kritičkom fortunom djela, atribucijama i okolnostima narudžbi, dok ostale, uz podjednako temeljito navođenje podataka, donose nepotrebno detaljne formalne analize izloženih djela. Neke od kataloških jedinica prave su studije, među kojima se kompleksnošću izdvajaju one, ujedno i najbrojnije, Radoslava Tomića, zatim Giorgia Fossaluzze, prepoznatljive po izrazitoj akribičnosti autora, te kataloške jedinice Ivana Matejčića s uporištem u atribucijskim problemima, kao i lapidarni prikazi slika iz Strossmayerove galerije starih majstora HAZU autorice Ljerke Dulibić.

Katalog opsega 248 stranica, s reprodukcijama u boji, svojim uvodnim tekstom i elaboriranim kataloškim jedinicama izvršna je “dodana vrijednost” izložbi, svojevrsan kompendij renesansne slikarske baštine u Hrvatskoj, još jednom revidirane u svim njezinim aspektima uz uključivanje najnovijih rezultata istraživanja, što je osobito važno zbog niza korekcija i nadopuna u odnosu na rana istraživanja te kompleksne građe.

Stjecajem okolnosti, ili namjerno, izložba i katalog naslovljeni su gotovo istovjetno izložbi *Titian, Tintoretto, Veronese: Rivals in Renaissance Venice* otvorenoj u proljeće 2009. godine u Museum of Fine Arts u Bostonu, a potom od rujna 2009. do siječnja 2010. i u Louvreu. Brojnošću su slike venecijanskih velikana u Klovićevim dvorima, dakako, bile daleko skromnije, no bitne su i razlike u koncepciji te u autorskim tekstovima u katalozima: u fokusu bostonske/pariške izložbe bili su međusobni utjecaji trojice majstora, rivalstvo kao vitalni dio umjetničke kreacije i ključne teme u svijetlu povijesnoumjetničke interpretacije, dok je naša ponudila povijesnoumjetnički pregled s akcentom na pozitivističkim, tradicionalnim povijesnoumjetničkim aspektima mletačkog slikarstva u Dalmaciji. ✕